

Krimea-Kongoko sukarraren hemorragikoa (KKSH)

Krimea-Kongoko sukarraren hemorragikoa (KKSH) Europako, Afrikako, Asiako eta Ekialde Ertaineko lurralde askotan transmititzen den gaixotasun bat da, eta animalia basatiei (erbiak, trikuak, azeriak edo hegaztiak) nahiz etxekoei (behiak, ardiak eta ahuntzak) eragiten die; **ez du inolako eraginik abeltzaintza-ekoizpenean**, baina **gizakiengan gaixotasun larri bat eragiten du**, sukarraren hemorragikoa dakarrena eta **hilkorra izan daitekeena**. OMEk lehentasunezkoztat eta goraka ari den gaixotasunztat jo du. **Nahitaez aitortu beharreko animalien gaixotasun bat da.**

Etxeko animalia ornodunetan, aurkezpen klinikoa sukarraren arina da, eta, beraz, laborategiko diagnostikoa eskatzen du.

Transmisioa nagusiki akainen ziztadek eragiten dute, birusa haien eta ornodunen arteko bizi-zikloan mugitzen baita.

Prebentzioaren xedea bektorearen aurka borrokatzea da, gizakiei gomendioak emanez eta onetsitako uxagarriak eta intsektizidak erabiliz, bektorearen populazioak kontrolatzeko. Kontrolaren bitartez bektorearekiko esposizio-arriskua murrizten da.

Gaur egun, ez dago txerto baimendurik Krimea-Kongoko sukarraren hemorragikoaren aurka.

Krimea-Kongoko sukarraren hemorragikoa gaixotasun **zoonotikoa** da, **Krimea-Kongoko sukarraren birusak (KKSHB)** eragindakoa. Birusa **Nairovirus** generokoa da, eta **Bunyaviridae** familiakoa; animalia **basatiak** (erbiak, trikuak, azeriak eta hegaztiak) nahiz etxekoak (behiak, ardiak eta ahuntzak) infektatzen ditu, baina **ez dute inolako sintomarik** eta soilik oinarrizko funtzioa dute **Hyalomma generoko akainen bizi-zikloan**. Akain horiek espezie horiek infektatzen dituzte, eta ondoren kontaktua izaten dute gizakiekin; gizakiak dira benetan gaixotasuna sufritzen dutenak, eta **larria** da haiengan.

Hyalomma generoko akainen bektorearen populazioak dituzten **eremu endemikoak**:

- Etxeko animaliak: **behiak, ardiak eta ahuntzak.**
- Basatiak: erbiak, trikuak, azeriak eta hegaztiak.
- **Gizakia.**

Bektorearen lehentasunaren arabera, hauek bereizten dira:

1. **Akain heldugabeak → lehen anfitrioia:** animalia basati **txikiak:** erbiak, trikuak, azeriak eta hegaztiak.
2. **Akain helduak → bigarren anfitrioia:** etxeko animalia eta animalia basati **handiak:** ardia, behiak, oreinak eta basurde basatiak.

Bai. KKSH nahitaez aitortu beharreko gaixotasuna da.

- Estatu-mailan: 526/2014 Errege Dekretuak entzefalomielitaren barruan sartzen du.
- **EB:** nahitaez aitortu beharra **ekidoetan**.
- **OIE:** nahitaez aitortu beharra jasan dezaketen espezieetan: **ekidoak, antzarak, ahateak eta oilategikoak ez diren hegaztiak.**

KKSH arriskutsua da osasun publikorako; izan ere, ZONOSIA da, hau da, gizakiei ere eragiten die, eta, nagusiki, ganaduekin kontaktuan dauden pertsonen, hala nola hauek: ganaduzaleak, hiltzietako langileak eta albaitariak

Animalien larruzalarekiko, odolarekiko edo beste ehun fresko batzuekiko esposizio zuzena murriztu edo ekidin behar dute, baita akainen zitzadak eta manipulazioa ere.

Inkubazioaren ostean, gaixotasun larria izan daiteke **aurre-hemorragiako fasearekin, fase hemorragikoarekin eta susperraldiarekin**. Zeinu hemorragikoak petekiak eta hematoma handiak izan daitezke. **Odola** hauteman daiteke **sudurrean, traktu gastrointestinallean, uteroan, gernu-traktuan eta arnasbideetan**, eta **heriotza-tasa % 5etik % 80ra bitartekoa izan daiteke**, zepa birikoaren arabera.

KKSHB Asia, Afrika, Ekialde Ertain eta **Europako hego-ekialdeko** herrialde askotan agertzen da, eta haren **bektore** nagusiaren, **Hyalomma generoko akainaren**, banaketa zabalarekin bat dator.

Globalizazioaren eta klima-aldaketaren ondorioz, baliteke Europa erdialdera zabalaraztea: urtero gizakien artean KKSHren 1.000 kasutik gora jakinarazten dira Albania, Bulgaria, Kosovo eta Turkian. Beste herrialde batzuetan, ia-ia ez dira ezagutzen infekzio-tasak eta kasuen kopurua.

Gaixotasun horrek mundu osoan duen agerpen berri eta xehatuei buruzko informazioa eskuratzeko, munduko informazio zoosanitarioari buruzko OIEren (WAHIS) datu-basearen interfazea kontsulta daiteke:

KKSHren epidemiologiak honako hauekin du zerikusia:

1. Eremua endemikoa izatea.
2. Haren bektore nagusiaren, *Hyalomma* generoko akainaren, populazioak izatea.

Ziklo naturalean, KKSHB akain batetik ornodun batera igarotzen da, eta alderantziz. Ibilbide horretan, animalia bireniko baten odola xurgatzen du, eta infektatu egiten dira. Bi fase bereizten dira:

1. akain heldugabeek **lehen anfitrioia** lehenesten dute, hau da, animalia basati txikiak (erbiak, trikuak, azeriak eta hegaztiak).
2. Akain helduek nahiago dituzte animalia basati eta etxekotu handiak (ardiak, behiak, oreinak eta basurde basatiak) **bigarren anfitrioio**

Transmisio-bideak hauek dira:

1. Obulutegiaren bidezkoa eta transestadiala bektorearen barruan.
2. Mekanikoa edo akainen ziztaden bidezkoa.

Infektatzen diren pertsona gehienek gaixotasuna akainen ziztadengatik eta infektatutako akainak zanpatzeagatik hartzen dute, baina infekzioa infektatutako odolarekin eta gorputzeko beste likido batzuekin kontaktua izateagatik ere har daiteke.

KKSHB zuzenean pertsonen artean ere transmititu daitekeenez, **agerraldi nosokomialak** gerta daitezke.

Oro har, animalien infekzioak subklinikoak dira: animalia infektatuek ez dute sintoma klinikorik.

Animalietan ia inoiz ez dira diagnostikatzen berriki izandako infekzioak, normalean subklinikoak edo asintomatikoak izaten direlako.

- PCR gisako laborategiko diagnostikoak egiteko, birusa zelula-kultiboan isolatzeko edo ELISA bidez IgM antzemateko teknikak diagnostikoak egiteko erabiltzen dira nagusiki honako hauetan:
  - Gizakian.
  - **Edo, kasu berezi batean, zeinetan animalia bat KKSHBrik gabekotzat sailkatu behar denean.**
- Prebalentzia aztertzeke eta KKSHB herrialde batean zirkulatzen ari den zehazteko, metodo serologikoak lehenesten dira.

Eremu endemikoak ezagutzea funtsezkoa da osasun publikoko prebentzio-neurriak aplikatzeko: animalietako prebalentzia birusaren tokian tokiko zirkulazioaren adierazle ona da; laginen baheketa serologikoa erabili daiteke giza infekzio altuko arrisku-eremuak identifikatzeko.

Hiltegietako langileek, albaitariak, abeltzainak eta ganadu-industriarekin lotutako gainerako pertsonak ondo ezagutu behar dute gaixotasuna, beharrezkoak diren neurriak hartzeko animalien odolarekin edo beste ehun fresko batzuekin esposizio zuzena murrizteko edo horrelakorik ez izateko, eta akainen ziztadak eta manipulazioa saihesteko.

Ganaduak oro har akarizidekin tratatzeak akainen dentsitatea murriztu dezake animalia horietan, eta, beraz, akainen ziztadak jasotzeko arriskua murrizteko animalioak manipulatu dituzten artean, baina zaila da neurri hori abian jartzea abeltzaintza estentsiboan.

Herrialde kaltetuetan osasun publikoa babesten da esposizio-denbora murriztuz honako hauen bitartez:

- Norberaren arreta-neurriak: akainetatik babestea (arropa egokia, uxagarriak...).
- Neurri kolektiboak: informazio, antzemate eta diagnostiko azkarreko kanpainak, mediku-arretako unitateak...

Oraingoz ez dago txerto baimendurik, eta tratamendua pertsonetan sintomei aurre egitea da.

Animalia seropositiboen salerosketari murrizketak ezartzea ez da neurri egokia, antigorputzen erantzunak birusa ezabatzea eragiten baitu.

[RD 526/2014](#)

[Información sobre la FHCC- MAPA](#)

[Información sobre la FHCC- OIE](#)

[Crimean-Congo haemorrhagic fever- The Pirbright Institute](#)

[Información sobre la FHCC-Iowa State University](#)

[Información sobre la FHCC- OMS](#)